

*Handläggare:
Anders Engqvist*

Landstingsstyrelsen

Yttrande över betänkandet *Kompetens och ansvar* SOU 2010:65

Ärendebeskrivning

Stockholms läns landsting (SLL) har för yttrande erhållit ovan rubricerade remiss.

Regeringen tillsatte den 2 april 2009 en särskild utredare med uppdrag att utreda ett antal frågor som rör behörighetsregleringen inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Målet är att upprätthålla en hög patientsäkerhet och ett högt förtroende hos allmänheten för såväl hälso- och sjukvården som socialtjänsten.

Beslutsunderlag

Sammanfattning av SOU 2010:65

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom SLL Personal med bistånd från bl a Omvårdnadsrådet.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att som yttrande till Socialdepartementet överlämna detta tjänsteutlåtande.

Förvaltningens förslag och motivering

Bakgrund

Behörighetsutredningen har haft uppdrag att utreda ett antal frågor som rör behörighetsregleringen för olika yrkesgrupper inom hälso- och

sjukvården och socialtjänsten samt se över hur det går att få flera sjuksköterskor att specialutbilda sig.

Utredningen har utgått från de principer som idag ligger till grund för behörighet och legitimation och att deras förslag ska skapa goda förutsättningar för att använda specifika kompetenser som utmärker olika yrkesgrupper på ett flexibelt sätt inom hälso- och sjukvården. Utredningens förslag hör nära samman med Högskoleverkets uppdrag att utreda hur examensordningen kan utformas för att sjuksköterskornas specialisering ska motsvara de krav vården ställer.

Överväganden

SLL är i grunden positiv till utredarens förslag men har valt att i korthet kommentera utredarens förslag i de frågor som särskilt berör SLL:s verksamhet.

Bör ytterligare yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården regleras?

Utgångspunkten i all hälso- och sjukvård är patientsäkerheten som är det övergripande kriteriet vid bedömning av vilka yrkesgrupper som skall vara reglerade. Legitimationens huvudfunktion är att vara en garanti för att personalen har en viss kunskapsnivå och vissa personliga egenskaper.

Utredaren föreslår att legitimation i första hand skall komma i fråga för yrkesgrupper som har svensk högskoleutbildning. SLL tillstyrker det förslaget.

SLL tillstyrker också förslaget att inga fler yrkeskategorier för närvarande skall omfattas av legitimation.

SLL tillstyrker också utredarens förslag att inte skapa dubbla legitimationer för de yrkesgrupper som idag innehar legitimation.

SLL anser att när det gäller fördjupningsutbildningar t.ex. till cytodiagnostiker, diabetessjuksköterska etc. skall grunden vara utbildning som lett till legitimation.

Vidare anser SLL att det skall finnas tydliga målbeskrivningar och kompetenskrav för dessa fördjupnings-/spetsutbildningar där legitimation är en förutsättning. Dessa grupper skall kunna särskiljas utifrån en tydlig utbildningsordning.

Sjuksköterskor inom diabetesvård

SLL tillstyrker utredarens förslag att inte ge skyddad yrkestitel till diabetessjuksköterskor i avvaktan på den fortsatta beredningen av frågan om utformningen av specialistsjuksköterskornas utbildning.

Skall psykologer ha ensamrätt till yrket?

SLL tillstyrker utredarens förslag att inte bevilja ensamrätt för psykologer för vissa yrkesområden.

Ska titeln sjukgymnast ändras till fysioterapeut?

Yrkestiteln sjukgymnast är väl inarbetad och vedertaget hos befolkningen. SLL ser inga vinster med att ändra yrkesbeteckningen till fysioterapeut även om det då skulle följa internationell nomenklatur. SLL tillstyrker därför utredarens förslag att inte ändra yrkesbeteckningen.

Översyn av optikernas arbetsuppgifter

SLL tillstyrker förslaget att ge optiker möjlighet att använda diagnostiska ögondroppar. Detta under förutsättning att optikern har adekvat fortbildning.

Frågan bör väckas om detta inte skall vara ett obligatoriskt utbildningsmoment inom reguljär optikerutbildning.

Särskilt förordnande att utöva yrke inom hälso- och sjukvården

SLL tillstyrker förslaget att landstingen och Socialstyrelsen skall få tillgång till uppgifter om brott som föranlett annan påföljd än böter i samband med handläggning av ärenden om särskilt förordnande att utöva yrke inom hälso- och sjukvården.

Förslaget att ge Socialstyrelsen uppdrag att se över föreskrifterna för att i vissa fall meddela särskilda förordnanden att utöva läkaryrket tillstyrks.

SLL betonar vikten av att förordnandet att arbeta som underläkare, utan legitimation, bara bör ske under en kortare tidsperiod då detta kan ses som en patientsäkerhetsfråga.

Specialistsjuksköterskor

SLL anser det olyckligt att Behörighetsutredningen och Högskoleverkets utredning om examensordning för sjuksköterskornas specialisering inte samordnats. Dessa frågor hänger intimt samman.

SLL ser det också som en brist att inte Behörighetsutredningen, lika lite som Högskoleverkets utredning om sjuksköterskornas specialisering, har kommit med konkreta förslag för hur kompetens ska följa ansvar och befogenheter. Det saknas en examensordning som beskriver hur kompetens skall följa ansvar och befogenheter. Idag kan grundutbildade sjuksköterskor utföra arbetsuppgifter som ligger inom den specialistutbildade sjuksköterskans ansvarsområde. Inom en tydlig examensordning kan regleras t.ex. läkemedelsförskrivning, remisser, inleda och avsluta behandlingar etc.

Det finns ett stort behov för såväl samhälle, patienter som arbetsgivare att tydliggöra att rätt kompetens finns att tillgå för den allt mer komplexa och avancerade vård som bedrivs idag. Därför bör det i titeln tydligt framgå inom vilken område specialisering har skett. Idag finns en mängd egenhändigt uppkomna titlar såsom t.ex. kranskärlssjuksköterska.

SLL tillstyrker förslaget att inte ge skyddad yrkestitel till t.ex. den sjuksköterska som fördjupar sig inom diabetes, astma m.m. Innan skyddad yrkestitel införs måste tydliga målbeskrivningar tas fram så att utbildningen blir jämförbar över landet. Detta borde vara ett uppdrag för Socialstyrelsen.

Dessutom bör inväntas resultatet från den fortsatta beredningen av frågan om utformningen av specialistsjuksköterskornas utbildning. I detta sammanhang är det angeläget att beredningen ser till kontinuiteten och helheten från grundutbildning, specialistutbildning till fördjupnings-/spetsutbildning.

På frågan om varför det utbildas för få specialistsjuksköterskor eller varför intresset att specialistutbilda sig inte är tillräckligt stort måste frågan återigen ställas om vilken skillnad i arbetsuppgifter och ansvar som specialistutbildningen leder fram till. Det är SLL:s bestämda uppfattning att det måste finnas tydliga skillnader i arbetsuppgifter för en grundutbildad sjuksköterska i relation till en specialistutbildad sjuksköterska för att utbildningen skall bli attraktiv.

SLL ställer sig bakom utredarens ställningstagande att det är arbetsgivaren som har ansvaret för att personalen har rätt kompetens.

SLL ställer sig bakom utredarens förslag att inte införa ST-utbildning för sjuksköterskor då det skulle försvåra möjligheterna att antas till forskarutbildning.

Att Socialstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med SKL se över samverkansmöjligheterna mellan hälso- och sjukvården och lärosätena tillstyrks. I Stockholm har Karolinska Institutet och SLL en gemensam styrelse för utbildning. SLL samverkar även med de Enskilda Högskolorna i Stockholm. En samverkansgrupp bestående av representanter för respektive högskola och SLL finns för att diskutera och lyfta gemensamma frågor, det är ett koncept som skulle kunna utvecklas.

Verksamhet som ligger hälso- och sjukvården nära

SLL tillstyrker utredarens förslag att register skall upprättas över dem som utövar alternativa behandlingsformer och som inte är legitimerade samt att Konsumentverket får uppdraget att administrera registret. I detta sammanhang är det angeläget med nationella informationsinsatser. Det bör klargöras vilka utbildningar som krävs för att få ingå i registret.

Det är angeläget att det är tydligt för allmänheten vad som är hälso- och sjukvård respektive alternativa behandlingsmetoder.

SLL vill påtala att nya yrken som uppstår inom dessa verksamhetsgrenar kan komma att öppnas upp för legitimeringsgrundande yrken.

Begränsningar i rätten att vidta vissa åtgärder

SLL tillstyrker förslaget att Socialstyrelsen får i uppdrag att se över vilka somatiska sjukdomstillstånd som det bör vara förbjudet att behandla, om åldersgränsen för barn bör ändras samt möjligheten att behandla gravida.

Vidare tillstyrks förslaget att de bestämmelser som gäller för den som utövar alternativ- och komplementärmedicin flyttas från LYSH till en särskild lagstiftning som även innehåller reglerna för det register som föreslås.

Tandläkarnas specialiseringstjänstgöring

SLL tillstyrker förslaget att det nationella råd som skall bistå Socialstyrelsen i fråga om läkarnas specialistkompetens utvidgas till att även omfatta tandläkarnas specialisttjänstgöring.

Vidare tillstyrks i övrigt utredarens förslag kring tandläkarnas specialisttjänstgöring.

Tandhygienisternas utbildning

Förslaget att förlänga tandhygienisternas utbildning till 180 högskolepoäng tillstyrks.

Behörighet inom socialtjänsten

Nuvarande organisation av socionomutbildningen innebär 37 olika varianter av socionomutbildningen. Det är SLL:s uppfattning att denna studieordning leder till att utbildningen blir allt för allmän och ger inte heller möjlighet till ämnesfördjupning.

SLL föreslår därför en översyn av socionomutbildningen så att den koncentreras till färre alternativ vilket skulle ge större förutsättningar för såväl bredd som ämnesfördjupning och därmed förberedelse för kommande arbetsuppgifter.

Den enskilde individen måste ha rätt att veta vilken kompetens biståndshandläggaren man möter har. Detta är framför allt viktigt ur patientsäkerhetssynpunkt.

Det är SLL:s uppfattning att biståndsbedömare måste få utbildning i hur beslut kan få konsekvenser för hälso- och sjukvården. Detta gäller alla som har beslutsrätt om barn och vuxna. Här bör övervägas om det inte i utbildningen till socionom skall läggas in en grundkurs om människans grundläggande medicinska och sociala behov för att öka förståelsen och kunskapen om de vårdplaner som utarbetats.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Det följer inga ekonomiska konsekvenser av beslutet.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets miljöpolitiska program Miljösteg 5 har hänsyn till miljön beaktats och bedömningen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbeskrivning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Stf landstingsdirektör

Maria Englund
Personaldirektör